

Raport podsumowujący serię warsztatów „Gdańsk 2030 Plus. Strategia Rozwoju Miasta. Porozmawiajmy o przyszłości miasta i razem zmienimy Strategię Rozwoju Miasta”

WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie stanowi syntetyczne podsumowanie wniosków z serii warsztatów poświęconych wypracowaniu założeń zmienianej Strategii Rozwoju Miasta. W ramach zrealizowanego cyklu odbyły się cztery spotkania warsztatowe. Trzy z nich poświęcone były dyskusji w ramach konkretnego obszaru tematycznego (społecznego, gospodarczego i przestrzennego). Ostatnie spotkanie miało charakter podsumowania ustaleń wypracowanych w trakcie wcześniejszych warsztatów. **Spotkania odbyły się w dniach 16, 17, 22 oraz 23 listopada 2021 roku** w formie zdalnej (za pośrednictwem platformy Microsoft Teams). Na warsztaty zarejestrowało się łącznie 212 uczestników, a 76 wzięło w nich udział. Niektóre osoby uczestniczyły w więcej niż jednym spotkaniu warsztatowym. Spotkania prowadził moderator zewnętrzny – Krzysztof Stachura.

W ramach każdego ze spotkań przedstawiono założenia Strategii oraz przyczyny, dla których dokonywana jest jej zmiana. Dyskusja w części zasadniczej spotkań dotyczyła tego, jakim miastem, zdaniem mieszkańców, Gdańsk ma być w roku 2030. Moderowana dyskusja miała na celu wymianę myśli na temat priorytetów rozwoju Miasta w perspektywie bliskiej przyszłości oraz identyfikację wyzwań związanych ze zbliżającymi się zmianami. W trakcie każdego z warsztatów wskazano ogólne obszary do dyskusji. Zostały one wyodrębnione na podstawie diagnozy kluczowych kierunków zmian w obszarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Spotkania umożliwiały uczestnikom proponowanie rozwiązań wpisujących się we wskazane obszary, jak również sygnalizowanie wykraczających poza nie tendencji i trendów rozwojowych.

W oparciu o zebrany materiał z przeprowadzonych warsztatów w raporcie przedstawiono główne postulaty dotyczące strategicznych kierunków rozwoju Miasta. Zostały one pogrupowane w bloki tematyczne wydzielone w ramach trzech głównych wymiarów zmian: społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego. Na podstawie sporządzonego podsumowania wskazane zostały priorytetowe kierunki zmian rekomendowane przez mieszkanki i mieszkańców Gdańska. Należy przy tym dodać, że w toku trwania warsztatów zagadnienia z obszarów: społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego przenikały się. Efektem tego procesu jest spojrzenie na wiele zagadnień z odmiennego punktu widzenia.

POSTULATY DOTYCZĄCE STRATEGICZNYCH KIERUNKÓW ROZWOJU

WYMIAR SPOŁECZNY

OBSZAR 1: Wzmacnianie poczucia sprawczości obywatelskiej mieszkańców

1. Należy tworzyć możliwości, by mieszkańcy czuli się w Gdańsku komfortowo jako potencjalni realizatorzy oddolnych inicjatyw i działań w lokalnych społecznościach. Ich udział może polegać na „makrodecydowaniu” (poziom Miasta) i „mikrodecydowaniu” (poziom dzielnic i osiedli). Większa liczba spotkań podobnych do tych, które odbyły się w formule warsztatowej niesie ze sobą możliwość „uskrzydlenia” do podejmowania aktywności. Informacja o możliwościach angażowania się w sprawy publiczne powinna być pochodną dobrego poinformowania o realizowanych w Gdańsku procesach i działaniach rozwojowych. Warto też rozwijać już istniejące narzędzia partycypacji obywatelskiej (Budżet Obywatelski, Panel Obywatelski).
2. Zmiana społeczna powinna być prowadzona we współpracy z mieszkańcami. Proces ten powinien uwzględniać komponent oddolności. Musi też być w jasny sposób rozpisany, tj. mieszkańcy powinni wiedzieć, jakie są jego etapy i jak realizowane będą działania stanowiące następstwo np. procesu konsultacji społecznych. Istotną rolę w procesie mogą odegrać eksperci (animatory, architekci, socjologowie itp.), partycypujący w roli facylitatorów procesów zmian. Zasadne byłoby też tworzenie na potrzeby tego rodzaju działań mapy drogowej procedur i formalności związanych z danym przedsięwzięciem. Mieszkańcy powinni otrzymywać informację zwrotną na temat zgłaszanych przez siebie postulatów. Brak tego elementu w sposób znaczący utrudni budowanie poczucia sprawczości – wykształcenie świadomości, że mieszkańcy mają wpływ na to, co dzieje się w Mieście.
3. Ważnym krokiem jest praca nad identyfikacją mieszkańców z Miastem – wzmacnianie wśród mieszkańców poczucia tożsamości i przywiązania do Miasta. Można rozwijać takie postawy poprzez realizację wykładów czy lekcji na temat obywatelskości oraz pracę w społecznościach lokalnych (np. działania w ramach grup nieformalnych, integracja sąsiedzka).
4. Kanały komunikacji na linii Urząd-mieszkańcy muszą być otwarte. Dla mieszkańców duże znaczenie ma przychylne nastawienie urzędników do wspierania inicjatyw (w wymiarze formalnym, organizacyjnym i merytorycznym). Potrzebna byłaby realizacja działań uświadamiających, jak działa struktura miejskich agend koordynujących i realizujących zadania w skali Miasta. Istotną rolę odgrywa także łatwość realizacji zadań, przede wszystkim prostota procedur. Rozwiązaniem problemów na tym tle mógłby być np. przewodnik po wsparciu, jakie może oferować miejska administracja czy osoba/instytucja mediująca – łącząca mieszkańców z reprezentantami Miasta. Rekomendowane jest również rozwijanie współpracy między urzędami/instytucjami miejskimi, a także między wydziałami wewnątrz Urzędu. Potrzebne jest na tym polu wystąpienie efektu synergii.
5. Miasto musi zapewniać równe szanse uczestnictwa, podejmowania aktywności i dostępu do usług wszystkim mieszkańcom. Należy więc uwzględniać potrzeby zróżnicowanych (ze względu np. na wiek, dzielnicę zamieszkania itp.) grup mieszkańców. Niezbędne jest też godzenie interesów mieszkańców oraz turystów. W tym przypadku głównym polem sporu może być kwestia wynajmu krótkoterminowego.
6. Należy tworzyć warunki do komfortowego życia i angażowania się w sprawy Miasta osób, które do niego przyjeżdżają – w tym także różnych grup obcokrajowców. Warto dbać o integrację „nowych mieszkańców”, szczególnie dzieci i młodzieży. Wysoki poziom usług i dobra jakość wsparcia przełoży się na szerokie korzyści zarówno dla Miasta, jak i grupy osób, które do niego

trafiły. Myśląc o imigrantach, należy mieć na względzie fakt, że jest to grupa bardzo zróżnicowana pod kątem socjo-demograficznym, co musi znajdować odzwierciedlenie w zróżnicowanych strategiach włączających.

OBSZAR 2: Uczenie się na każdym etapie życia

1. Należy dążyć do rozwijania kompetencji potrzebnych w okresie przechodzenia do „zielonej” gospodarki. Wiąże się to ze zwiększeniem nacisku na trening kompetencji w zakresie ekologii i ochrony środowiska, które są kluczowe w procesie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej.
2. W ramach szkolnej edukacji formalnej nacisk powinien być położony na budowanie świadomości obywatelskiej (w tym: dbałości o dobro wspólne), umiejętność poszukiwania informacji oraz zdobywanie kompetencji cyfrowych. Proces edukacji powinien być możliwie jak najbardziej elastyczny.
3. Warto stawiać na rozwój procesów międzypokoleniowej wymiany wiedzy. W tych ramach zdolnościami i doświadczeniami dzielą się młodzi z seniorami, a relacja między grupami może opierać się na zasadzie wzajemności. Przykładem takiej wzajemnej zależności byłoby dzielenie się wiedzą w zakresie umiejętności cyfrowych (młodzi uczą starszych) oraz kompetencji językowych (starsi uczą młodszych).
4. Należy rozwijać ofertę edukacyjną dla seniorów, m.in. za pośrednictwem sieci uniwersytetów trzeciego wieku. Oferta dla tej grupy może być szeroka, a jej dostępność może pozwolić na wykorzystanie potencjału seniorów.

OBSZAR 3: Wspieranie uczestnictwa w kulturze

1. Duże znaczenie w rozwoju Miasta pełnią lokalne centra kultury. Należy dążyć do ich rozwijania i wzmocnienia jako społeczno-kulturowych hubów dzielnicowych, czyli trzecich miejsc – innych niż dom i przestrzeń pracy – w których mieszkańcy chcą spędzać czas wolny. Możliwe jest też wykorzystywanie funkcji kulturalnej w obiektach o innym przeznaczeniu (np. wystawa obrazów w centrum handlowym). Należy rozwijać potencjał kulturowy dzielnic i osiedli. Na ich terenie znajdują się liczne zasoby (materialne i niematerialne), które można odkrywać, dowartościowywać i promować. Taką funkcję pełnić mogą np. dzielnicowe festiwale.
2. Warto pracować nad włączeniem mieszkańców w proces współtworzenia kultury w skali Miasta. Jest to możliwe poprzez proponowanie formatów sztuki włączającej, interaktywnej, ale także poprzez zaangażowanie w działania edukacyjno-animacyjne, których uczestnikami czy odbiorcami mogą być osoby z lokalnej społeczności. Takie działania pozwalają na wzmocnienie poczucia identyfikacji z najbliższym otoczeniem.
3. Należy promować rozwiązania mające na celu uczestnictwo oddolne oraz podejmowanie aktywności w ramach współprac, np. w drodze wymian międzykulturowych (także z wykorzystaniem potencjału działań realizowanych z instytucjami w miastach partnerskich Gdańska). Kontakt międzykulturowy stanowi okazję do wymiany doświadczeń, ale też np. nauki języków. Wartościowe są też wszelkie formuły kulturowych działań międzypokoleniowych.
4. Rekomendowane jest rozważenie wprowadzenia ułatwień w uzyskiwaniu środków na podejmowanie działalności artystycznej oraz podjęcie działań, które mogłyby udrożnić przepływ środków na realizację przedsięwzięć kulturalnych bez udziału władz centralnych.

OBSZAR 4: Tworzenie warunków do zdrowego stylu życia

1. Niezbędne jest tworzenie nawyków pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia. Działania te (m.in. zachęcanie do podejmowania aktywności fizycznej) powinny być prowadzone od najmłodszych lat. Należy kłaść nacisk na wagę działań o charakterze profilaktycznym oraz organizować wydarzenia promujące wysoką rangę ochrony zdrowia. Kwestia zdrowia publicznego powinna stać się elementem agendy edukacyjnej. Niezbędne jest podejmowanie działań z zakresu edukacji zdrowotnej w szkołach.
2. Rekomenduje się dalszy rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, przy jednoczesnym podkreślaniu wagi kontaktu z naturą jako elementu wspierającego zachowywanie dobrego zdrowia. Podkreśla się także w tym kontekście znaczenie jakości powietrza w Mieście.
3. Akcentuje się wagę tematyki ochrony zdrowia psychicznego. Podkreśla się konieczność destygmatyzacji potrzeb w zakresie otrzymywania wsparcia od specjalistów (psychologów, terapeutów, psychiatrów). Wyzwaniem dla zachowania/utrzymania dobrego zdrowia psychicznego stały się też realia związane z pandemią COVID-19 oraz pracą zdalną.

WYMIAR GOSPODARCZY

OBSZAR 1: Zwiększanie konkurencyjności gospodarczej Miasta

1. Należy wyraźnie określić priorytetowe dla Miasta sektory i branże gospodarki. W oparciu o to działanie powinno się dążyć do przyciągania inwestycji wpisujących się w zidentyfikowane profile. Potrzebne jest przy tym pogłębianie współpracy międzysektorowej, w której istotną rolę mogłyby odegrać instytucje nauki. W tym celu powinno się udrożnić ścieżki komunikacyjne między biznesem, instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami pozarządowymi i uczelniami wyższymi oraz instytutami badawczymi. Potrzebna jest platforma współpracy, której istnienie skutkować będzie zatrzymaniem oraz przyciąganiem do regionu talentów. Współpraca powinna też być w większym stopniu umiędzynarodowiona, m.in. za sprawą pozyskiwania środków na działalność naukowo-badawczą.
2. Zasadne jest dążenie do wzmocnienia sektora produkcyjnego, w tym przemysłu wysokiej technologii/inteligentnych specjalizacji. Należy poszukiwać nisz rynkowych i próbować wykorzystywać szanse będące efektem rynkowych kryzysów, np. wynikających z przerwanych łańcuchów dostaw. Rekomenduje się także wspieranie firm z sektora małych i średnich przedsiębiorstw – przede wszystkim wzmacnianie ich potencjału innowacyjnego i gotowości ekspansji zagranicznej.
3. Port morski i port lotniczy dysponują potencjałem w kontekście delokalizacji usług i procesów produkcji. Należy rozważyć wprowadzanie rozwiązań na rzecz niskoemisyjnego transportu morskiego i lotniczego, a w perspektywie także produkcję niskoemisyjnych środków transportu. Rekomendowane są: większe wykorzystanie szlaków wodnych w zakresie transportu pasażerskiego i towarowego.
4. Kierunkiem rozwoju Miasta jest transformacja w kierunku *smart city*. Proces ten ma się dokonać poprzez podniesienie jakości monitorowania usług w różnych obszarach funkcjonowania Miasta, wybranych po przemyśleniu i w zgodzie ze strategicznymi kierunkami rozwoju gospodarczego. Miejskie inwestycje wymagają kompleksowego planowania i realizacji, aby możliwe było zwiększenie efektu skali i efektywności realizowanych działań. Należy przy tym zacieśniać współpracę jednostek samorządu terytorialnego w zakresie działań

z zakresu zrównoważonego rozwoju. Ewolucja w kierunku *smart city* mogłaby polegać na stworzeniu systemu dostępnych miejsc parkingowych czy dopasowania elementów sieci transportu zbiorowego.

5. Gdańsk jest ośrodkiem o bardzo dużym potencjale relokacji. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest wysoki poziom jakości życia w Mieście. Utrzymywanie wysokiej pozycji w rankingach jakości życia może pozwolić Miastu przyciągać kolejnych inwestorów. Warto wykorzystać ten czynnik jako element promocji ośrodka na rynku wewnętrznym i za granicą.
6. Dostrzega się potrzebę dalszego rozwoju oferty turystycznej Miasta, przede wszystkim poza sezonem letnim. Powinna być ona kierowana do różnych grup odbiorców. Turystyka traktowana jest jako platforma budowy marki Miasta (inkluzywnej lub ekskluzywnej) oraz kierunku rozwoju turystycznego (dla jakich turystów tworzyć ofertę). Dodaje się również w tym kontekście wagę „kontrolowania” procesu rozwoju turystyki i konieczność ewentualnej zmiany wizerunku Miasta jako ośrodka, do którego przyjeżdża się w celach innych niż masowa rozrywka (turyści, którzy chcą „się wyszaleć”). Turystykę biznesową postrzega się natomiast jako szansę na nawiązywanie relacji oraz wymianę wiedzy.

OBSZAR 2: Rozwijanie współpracy inwestycyjnej

1. Wskazane jest dążenie do synergii procesów rozwojowych. Powinno ono być oparte na współpracy w oparciu o posiadane w Mieście zasoby. Należy rozwijać tworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej oraz dbać o jej uzupełnianie się celem zwiększenia potencjału gospodarczego ośrodka. Gdańsk powinien być centralnym węzłem układu metropolitalnego, w ramach którego prowadzona jest dywersyfikacja usług miejskich oraz rozwijają się centra dzielnicowe w Mieście.
2. Rekomenduje się prowadzenie polityki zrównoważonego rozwoju inwestycyjnego. Jej elementem jest potrzeba przestrzennej terytorializacji rozwoju we współpracy z samorządami zlokalizowanymi także poza Obszarem Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot. Rozwój systemu partnerskiej wymiany informacji w wymiarze regionalnym ma charakter strategiczny. Pogłębianie współpracy między gminami powinno dokonywać się zarówno w wymiarze inwestycyjnym, jak i promocyjnym, a proces współpracy musi opierać się na relacjach partnerstwa.
3. Wzrost współpracy międzygminnej powinien stanowić napęd dla procesu decentralizacji – zmiany sposobu komunikowania się z otoczeniem, której celem będzie wzrost poziomu atrakcyjności dla inwestorów. W tym celu niezbędne jest podejmowanie takich formuł współpracy, które pozwolą na podniesienie świadomości o dostępnych zasobach, jakimi dysponują gminy, a także możliwościach, jakie wynikają z podejmowania współpracy między ośrodkami. W założeniu miałyby to pozwolić na podniesienie poziomu oferty ośrodka, przekładając się docelowo m.in. na powstanie nowych miejsc pracy.
4. Proces rozwoju Gdańska musi być powiązany ze zmianami w gminach, z którymi Miasto współpracuje. W ramach tych działań należy dbać o to, by ośrodki, z którymi realizowane są wspólne projekty, budowały własną silną pozycję w regionie. Uważa się, że można w tym celu wykorzystać już istniejące narzędzia, np. transportowe (Szybka Kolej Miejska, Pomorska Kolej Metropolitalna).

OBSZAR 3: Reagowanie na zmiany na rynku pracy

1. Należy podkreślić, że kluczowym kierunkiem zmian na rynku pracy będzie orientowanie się na trendy związane z popytem i podażą pracowników. Podkreślono, że istotne jest zdefiniowanie, jakich kategorii pracowników może w Mieście w przyszłości brakować, oraz co zrobić, by móc ich w wystarczającej liczbie pozyskać. Wskazywano m.in. na rolę motywacji do pracy jako kluczowego czynnika „dobrego pracownika”. Wśród deficytowych grup pracowników wskazano np. pielęgniarki, wysoko wyspecjalizowanych pracowników branży budowlanej, inżynierów czy księgowo. Podkreślono, że Miasto musi dbać o równowagę w dostępności kadr między usługami a przemysłem (w tym przemysł wysokiej technologii), nie zapominając jednocześnie np. o rzemieślnikach. W bliskiej przyszłości Miasto ma potrzebować pracowników dobrze wykwalifikowanych, cenionych na otwartym rynku pracy, a przy tym takich, których trudno zastąpić w ramach procesu automatyzacji pracy. Istotne wyzwanie wiąże się z tworzeniem warunków do włączania na rynek pracy obcokrajowców (np. uproszczenie procedur związanych z legalizacją pobytu na terenie RP, profesjonalnie przygotowana informacja w j. angielskim).
2. Podkreśla się trudność w zakresie długoterminowego prognozowania potrzeb w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. Na znaczeniu wyraźnie zyskuje podejście równowagi między pracą a życiem prywatnym. Zwraca się uwagę na ryzyko wystąpienia poważnego problemu strukturalnego, jakim jest deficyt talentów, wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Wyzwaniem jest także rozwój srebrnej gospodarki, czyli gałęzi rynku dla seniorów. Rekomenduje się przy tym intensyfikację współpracy rynku pracy z uczelniami wyższymi i instytutami badawczymi w celu zbudowania bliskich relacji umożliwiających wykorzystanie potencjału młodych specjalistów w lokalnym środowisku.
3. Za istotny uważa się rozwój procesów zdobywania nowych kompetencji. Akcentuje się w tym kontekście potrzebę rozwijania kompetencji cyfrowych, postaw i kompetencji przedsiębiorczych czy pobudzanie „ciekawości technicznej” wśród młodzieży. Na ogólnym poziomie postuluje się rozwój wśród pracowników takich kompetencji, które byłyby dostosowane do potrzeb rynku pracy zarówno w sektorach tradycyjnych, jak i innowacyjnych.
4. Wyzwaniem rozwojowym dla Miasta jest perspektywa przemian rynku pracy wywoływana rozpowszechnieniem modelu pracy zdalnej. Z jednej strony pracę zdalną postrzega się jako rozwiązanie, które pozwala obniżyć poziom zanieczyszczenia powietrza w Mieście, zmniejszyć w nim liczbę samochodów i zyskać oszczędności wynikające z ograniczenia potrzeby korzystania z powierzchni biurowych. Z drugiej strony praca zdalna może przyczynić się do wyludnienia centralnych części miast, zwiększonej skali występowania problemów zdrowia psychicznego (spowodowanej m.in. obniżeniem jakości relacji międzyludzkich) i obniżenia szans awansu zawodowego.

OBSZAR 4: Wdrażanie rozwiązań z zakresu transformacji cyfrowo-energetycznej

1. Kluczowym kierunkiem myślenia o przyszłości jest transformacja cyfrowo-energetyczna. Stanowi ona ważny element decydujący o możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych, przede wszystkim wzmocnienia innowacji produktowych i usługowych. Jest też istotna z punktu widzenia wdrażania rozwiązań w zakresie *smart city* oraz rozwijania spójnego systemu usług publicznych.

2. W celu podniesienia bezpieczeństwa i samowystarczalności energetycznej Gdańska (a szerzej także regionu) potrzebne są działania mające na celu wykorzystanie białej/zielonej/niebieskiej energii. Niektóre z tego rodzaju działań mogą pełnić również funkcję atrakcji turystycznej (budowa elektrowni wodnych na gdańskich potokach).
3. Budowanie niezależności energetycznej postrzegane jest jako istotny czynnik wpływający na atrakcyjność Miasta w obszarze inwestycyjnym i turystycznym. Może wesprzeć proces tworzenia nowych miejsc pracy i jest elementem społecznej odpowiedzialności biznesu podmiotów zaangażowanych w działania w tym sektorze.
4. Wdrażanie rozwiązań z zakresu transformacji cyfrowo-energetycznej wiąże się bezpośrednio z procesem adaptacji do zmian klimatycznych. Rekomenduje się, by w Gdańsku prowadzone były działania mające na celu eliminację zanieczyszczeń powietrza (wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła, promowanie e-mobilności). Równolegle postuluje się znalezienie rozwiązania zmniejszenia uciążliwego zapachu z tytułu funkcjonowania Zakładu Utylizacyjnego Szadółki (np. nowa lokalizacja do przetwarzania odpadów organicznych).
5. Podkreśla się, że wprowadzanie zarekomendowanych i opisanych powyżej rozwiązań wymaga podejmowania innowacyjnych form zarządzania i budowania kompetencji zarządczych w zakresie będącym przedmiotem innowacji.

WYMIAR PRZESTRZENNY

OBSZAR 1: Wspieranie tworzenia przyjaznych przestrzeni publicznych

1. Rozwój przestrzenny Miasta wymaga zwiększenia przestrzeni dostępnych dla wszystkich mieszkańców. Podkreśla się konieczność wykorzystania miejskich terenów w celu integracji społecznej, rozwijania lokalnych społeczności bez konieczności odgradzania się od sąsiadów. Wskazuje się, że przestrzeń publiczna powinna być przyjazna, tj. przede wszystkim oferować możliwość, aby usiąść i odpocząć (taka dostępność infrastruktury ma szczególne znaczenie dla seniorów). W ślad za rozwojem przestrzennym miałby iść rozwój społeczny. Zwiększenie ilości terenów „dla mieszkańców” pozwoli lepiej dbać o dobro wspólne i przyczyni się do podniesienia poziomu odpowiedzialności za przestrzeń publiczną.
2. Mieszkańcy oczekują, by nowe miejskie inwestycje obliowały realizatorów do dbałości o tworzenie przestrzeni otwartych (tereny zielone, przestrzenie wspólne, boiska, chodniki, infrastruktura rowerowa), wzbogacających estetykę Miasta. Zauważa się konieczność umiejętnego zagospodarowywania lokalnych miejsc rekreacji, które mogą stanowić ważną przestrzeń integracji dla miejscowej społeczności.
3. Podkreślono konieczność realizacji działań rewitalizacyjnych z poszanowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, umiejętnie balansując między potrzebami mieszkańców a oczekiwaniami turystów. Za istotny problem w dzielnicach centralnych uważa się wynajem krótkoterminowy, niekorzystnie wpływający na społeczną tkankę otoczenia.
4. Zgłaszano postulat wydzielenia stref parkowania przy ulicy (zamiast na chodnikach). Potrzebę tę motywuje się przekonaniem o degradowaniu przestrzeni publicznej przez samochody, potrzebą „uwalniania” jej dla mieszkańców oraz zapewnieniem wyższego poziomu bezpieczeństwa dla mieszkańców (przede wszystkim dla dzieci).

OBSZAR 2: Rozwijanie idei wielofunkcyjnego miasta krótkich odległości

1. Rekomenduje się odrzucenie filozofii tworzenia miejsc monofunkcyjnych. Przyjmuje się bowiem, że dzielnice w Mieście „muszą żyć”, tzn. oferować mieszkańcom różne usługi, nieograniczające się np. jedynie do dominującej funkcji: biurowej czy mieszkaniowej. Wyrażono przy tym obawę, by Gdańsk nie stał się w perspektywie 20 lat „miastem biur” (a nie mieszkańców). Niezbędne w tym celu są umiejętności planowania przestrzeni miejskiej, w tym unikania przypadkowości zabudowy, bazowania na różnorodności struktury przestrzennej i rozpraszaniu funkcji w danym miejscu w Mieście.
2. Pozytywnie ocenia się te dzielnice Miasta, które są wielofunkcyjne – takie, które stanowią samowystarczalne społeczności, i w których możliwe jest budowanie poczucia lokalnej wspólnoty. Postuluje się, by dzielnice stawały się bardziej niż dotąd samodzielными centrami oferującymi mieszkańcom szeroki wachlarz usług, bez konieczności odbywania podróży do innych części Miasta (także w jego południowej części).
3. Projektowanie wielofunkcyjnego miasta krótkich odległości powinno również uwzględniać fakt zmiany struktury demograficznej mieszkańców, w tym fakt starzenia się populacji. Ponadto rekomenduje się elastyczne wykorzystywanie budynków użyteczności publicznej (np. przedszkoli i szkół) – tak, by mogły one przejmować inne funkcje. Przestrzenie publiczne powinny być nie tylko wielofunkcyjne, ale też dostępne dla wszystkich grup mieszkańców.

OBSZAR 3: Inwestowanie w rozwój publicznego transportu zbiorowego

1. Panuje przekonanie, że harmonijny rozwój publicznego transportu zbiorowego może pozytywnie wpływać na dostępność usług i korzystanie z nich przez mieszkańców. Efektem tego miałyby być też m.in. rozwój przedsiębiorczości czy poprawa jakości klimatu. Dobrze rozwinięty publiczny transport zbiorowy zmniejsza też w znaczący sposób presję na poruszanie się po Mieście samochodem.
2. Istnieje oczekiwanie, aby publiczny transport zbiorowy w Gdańsku funkcjonował bardziej sprawnie niż aktualnie – był pewny, szybki i zapewniał korzystającym wygodne przesiadki. Ten ostatni argument podaje się także ze względu na wskazany powyżej proces starzenia się populacji mieszkańców Miasta. Mieszkańcy proponują ponadto rozwiązanie w postaci biletów wakacyjnych dla turystów.
3. Rekomenduje się konsekwentny rozwój transportu szynowego. Tramwaj lub kolej miejska powinny być odpowiednio szybkie – konkurencyjne czasowo w porównaniu z przejazdem samochodem – a sieć komunikacyjna gęstsza (np. dodatkowe połączenie tramwajowe wzdłuż ul. Kołobrzeskiej, ul. Łostowickiej, na odcinku Gdańsk-Południe – Wrzeszcz [Nowa Politechniczna], z Zaspy do Oliwy czy z Wrzeszcza na Przymorze).
4. Na terenie dużych osiedli oczekiwane są inwestycje w budowę parkingów „Parkuj i Jedź” (Park & Ride). Mają one udrożnić ruch na miejskich drogach i w sposób znaczący zwiększyć zainteresowanie publicznym transportem zbiorowym na danym terenie. Postuluje się też rozważenie wprowadzenia zachęt dla kierowców, takich jak bezpłatny parking czy zniżka/darmowy bilet na transport komunikacją miejską.
5. Jednocześnie panuje przekonanie, że Gdańsk powinien kontynuować politykę umacniania infrastruktury rowerowej. Mieszkańcy chcieliby powrotu roweru miejskiego, niekoniecznie

wyłącznie w postaci dostępności rowerów elektrycznych. Uważa się przy tym, że nowe trasy rowerowe często tworzone są w sposób narażający ich użytkowników na udział w kolizji. Pasy rowerowe w jezdniach oraz współdzielone z pieszymi chodniki są uważane za rozwiązania mało komfortowe i niebezpieczne. Postuluje się natomiast nawiązanie współpracy z Lasami Państwowymi w celu wytyczania nowych ścieżek rowerowych.

OBSZAR 4: Intensyfikacja działań mających na celu adaptację do zmian klimatu

1. Mieszkańcy wyobrażają sobie Miasto jako umiejętnie adaptujące się do zmian klimatu, uwzględniające holistyczne podejście do życia, z poszanowaniem odnoszące się do miejskiej flory i fauny. Za kluczowe wyzwanie w tym kontekście uważa się ochronę bioróżnorodności i unikanie degradacji terenów zielonych. Panuje przekonanie, że poszczególne części Miasta muszą być budowane z uwzględnieniem priorytetów z zakresu ochrony środowiska naturalnego. Rekomenduje się zasilanie wodą deszczową zieleni, montowanie zbiorników na wodę szarą oraz konsekwentne działania termomodernizacyjne. Za ważne uznaje się też prowadzenie w Mieście prac inwestycyjnych i renowacyjnych, które uwzględniłyby czynnik środowiskowy.
2. Zwraca się uwagę na potrzebę zagospodarowania terenów wodnych w Mieście (jeziora i rzeki), które postrzegane są jako niewykorzystany w skali Miasta potencjał. Sygnalizuje się, że należy je przybliżyć mieszkańcom, jednocześnie umiejętnie je zagospodarowując (w tym także: sprzątając). Wskazano również na konieczność tworzenia większej liczby zbiorników retencyjnych oraz przemyślenia ryzyka zagrożeń powodziowych dla Miasta.
3. W przypadku terenów zielonych podkreśla się ich istotne znaczenie w miejskim ekosystemie. Wskazuje się na konieczność dbania o zieleń, m.in. w trakcie realizowania inwestycji (np. okresy lęgowe ptaków). Brakuje urozmaicenia miejskiej zieleni, np. wykorzystania roślin pnących, różnych rodzajów traw czy tworzenia alei z nowymi nasadzeniami drzew. Zieleń mogłaby znajdować się też na ścianach i dachach budynków czy na ekranach dźwiękochłonnych (np. winobluszcz). Wśród innych rozwiązań rekomenduje się np. tworzenie zielonych miejsc piknikowych. Wskazuje się, że inwestycja w zieleń miejską obniża poziom temperatury, gdy jest gorąco i przyczynia się do zmniejszenia poziomu emisji CO₂ do atmosfery.

PODSUMOWANIE

Zgłoszone podczas warsztatów postulaty mieszkańców odnośnie do kierunków rozwoju Gdańska w perspektywie najbliższych lat można pogrupować w trzech wymiarach tematycznych: społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Współ pozwalają one na określenie, jakim miastem, wedle wyobrażeń jego mieszkańców, miałby być Gdańsk i na jakie wyzwania powinno ono być przygotowane.

- Gdańsk jest miastem zielonym i zrównoważonym, elastycznie dostosowującym się do zmian i reagującym na wyzwania otoczenia. To miasto kompetentnych i odpowiedzialnych za przestrzeń publiczną mieszkańców, którzy wspólnie budują przyszłość, troszcząc się o naturę i środowisko.
- Gdańsk jest miastem dostępnym, miastem krótkich odległości, wielofunkcyjnych przestrzeni i dzielnicowych centrów. To miasto ze sprawną komunikacją publiczną, odpowiadające na różne potrzeby mieszkańców, intuicyjne i czytelne.
- Gdańsk jest solidarny, otwarty dla wszystkich i integrujący mieszkańców. To miasto dialogu, aktywności obywatelskiej i równych szans, miasto współtworzone przez mieszkańców.
- Gdańsk oferuje wysoką jakość życia, jest dumne ze swojego dziedzictwa i stawia na edukację. To miasto kreatywnych i solidarnych mieszkańców, z rozwiniętą infrastrukturą, powszechnie dostępnymi usługami publicznymi i atrakcyjną ofertą spędzania czasu wolnego.

Autor:

Krzysztof Stachura